Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0216

Komisjoni 2025. aasta aruanne Montenegro kohta

Euroopa Parlamendi 17. juuni 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Montenegro kohta (2025/2253(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Montenegro Vabariigi vahel sõlmitud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut[1], mis jõustus 1. mail 2010,

– võttes arvesse Montenegro 15. detsembril 2008. aastal esitatud Euroopa Liidu liikmeks astumise avaldust,

– võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2010. aasta arvamust Montenegro Euroopa Liidu liikmeks astumise avalduse kohta (COM(2010)0670), Euroopa Ülemkogu 17. detsembri 2010. aasta otsust anda Montenegrole kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 29. juuni 2012. aasta otsust alustada Montenegroga läbirääkimisi ELiga ühinemiseks,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu[3],

– võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessaloníkis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise eesistujariigi järeldusi,

---

1 ELT L 108, 29.4.2010, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– võttes arvesse 2018., 2020. ja 2021. aastal Sofias (Bulgaaria), Zagrebis (Horvaatia) ja Brdo pri Kranjus (Sloveenia) toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumiste deklaratsioone,

– võttes arvesse 1. juulil 2025 Põhja-Makedoonias Skopjes toimunud Lääne-Balkani juhtide kohtumist, mille teema oli Lääne-Balkani majanduskasvu kava,

– võttes arvesse 17. detsembri 2025. aasta ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumise deklaratsiooni,

– võttes arvesse nõukogu 16. detsembri 2025. aasta järeldusi laienemise kohta,

– võttes arvesse 28. augustil 2014. aastal algatatud Berliini protsessi,

– võttes arvesse 22. oktoobril 2025 toimunud Berliini protsessi teemalise tippkohtumise eesistuja järeldusi,

– võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),

– võttes arvesse komisjoni 20. märtsi 2024. aasta teatist laienemiseelsete reformide ja poliitika läbivaatamise kohta (COM(2024)0146),

– võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2025. aasta teatist „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2025)0900) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Montenegro“ (2025. aasta aruanne õigusriigi kohta. Peatükk õigusriigi olukorra kohta Montenegros) (SWD(2025)0929),

– võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „Montenegro 2025 Report“ (2025. aasta aruanne Montenegro kohta) (SWD(2025)0754),

– võttes arvesse komisjoni 2. juuni 2025. aasta ülevaadet ja riigipõhist hinnangut Montenegro majandusreformi programmi kohta ning 13. mai 2025. aasta ühiseid järeldusi majandus- ja rahandusdialoogi kohta piirkondlike partneritega,

– võttes arvesse 22. juunil 2021, 13. detsembril 2021, 29. jaanuaril 2024, 26. juunil 2024, 16. detsembril 2024, 27. juunil 2025, 16. detsembril 2025, 26. jaanuaril 2026 ja 17. märtsil 2026 toimunud ELi ja Montenegro valitsustevaheliste ühinemiskonverentside tulemusi,

– võttes arvesse 14. juulil 2022. aastal toimunud ELi ja Montenegro stabiliseerimis- ja assotsieerimisnõukogu 11. istungi tulemusi,

– võttes arvesse maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide ELi loetelu,

– võttes arvesse 2. ja 3. aprillil 2025 ning 18. ja 19. septembril 2025 toimunud ELi-Montenegro parlamentaarse stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee 23. ja 24. kohtumisel vastu võetud deklaratsiooni ja soovitusi,

– võttes arvesse Montenegro ühinemist NATOga 5. juunil 2017,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Montenegro kohta,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0143/2026),

A. arvestades, et laienemine on ELi välispoliitika peamine vahend ja strateegiline investeering rahusse, julgeolekusse ja heaolusse Euroopas, eelkõige muutuva geopoliitilise maastiku ja julgeolekuprobleemide kontekstis Euroopas;

B. arvestades, et iga kandidaatriiki hinnatakse Kopenhaageni kriteeriumide täitmisel tema enda saavutuste põhjal, järgides rangeid, kuid õiglasi tingimusi, ja mõõdetavaid tulemusi, eelkõige õigusriigi ja ELi väärtuste ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika järgimise valdkonnas;

C. arvestades, et Montenegro esitas ELi liikmeks astumise avalduse 2008. aastal; arvestades, et riigile anti 2010. aastal kandidaatriigi staatus; arvestades, et läbirääkimised algasid 2012. aastal; arvestades, et Montenegro valitsus on teatanud soovist saada 2028. aastaks ELi 28. liikmesriigiks;

D. arvestades, et Montenegro on kandidaatriik, kes on teinud ELiga ühinemise suunas kõige rohkem edusamme; arvestades, et Montenegro on avanud kõik 33 läbirääkimispeatükki, millest mõned on juba suletud; arvestades, et edasised edusammud sõltuvad püsivatest tulemustest reformide rakendamisel, eelkõige 23. ja 24. peatükis;

E. arvestades, et EL on Montenegro kõige usaldusväärsem partner ja seda usaldab 69 % riigi kodanikest, mis on piirkonnas üks suurimaid usalduse tasemeid ELi vastu; arvestades, et see suurendab poliitiliste osalejate kohustust viia läbi vastutustundlik, järjepidev ja tulemuslik reform;

F. arvestades, et nii kandidaatriikide kui ka ELi jätkuv poliitiline pühendumus on väga oluline laienemisprotsessi järjepidevuse, usaldusväärsuse, läbipaistvuse ja üldise toimivuse säilitamiseks;

arvestades, et kahepoolsed küsimused tuleks lahendada kahepoolselt ja neid ei tohiks kasutada laienemisprotsessi blokeerimiseks või suuremaks politiseerimiseks;

G. arvestades, et EL on endiselt Montenegro peamine majandus- ja finantspartner ning suurim kaubanduspartner; arvestades, et Montenegro ja ELi vaheliste kaubandus- ja transpordivoogude sujuv toimimine on oluline majandusliku stabiilsuse, tarneahela vastupanuvõime ja riigi järkjärgulise integreerimise jaoks ELi siseturuga;

H. arvestades, et Montenegro stabiilsus on Lääne-Balkani riikide ja ELi julgeoleku jaoks hädavajalik; arvestades, et välispoliitilised projektid, millega püütakse saavutada piiriülest mõju etnilise või usulise kuuluvuse alusel, võivad kahjustada piirkonna riikide suveräänsust ja põhiseaduslikku korda; arvestades, et Lääne-Balkani riikide tulevik seisneb Euroopa integratsioonis, mitte konkureerivates geopoliitilistes mõjusfäärides või etniliselt juhitud piirkondlikes kooskõlastustes;

I. arvestades, et Montenegro on endiselt haavatav katsete suhtes manipuleerida inforuumi nii väljast- kui ka seestpoolt; arvestades, et komisjon on rõhutanud vajadust sulgeda välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonide ja sekkumiste, sealhulgas desinformatsiooni ruum ning tugevdada ühiskonna vastupanuvõimet; arvestades, et Venemaa on püüdnud suurendada oma mõju Lääne-Balkani riikides, sealhulgas Montenegros, kasutades strateegiliselt usulisi, kultuurilisi ja nn väärtuspõhiseid narratiive, mille eesmärk on kujundada avalikku arutelu ja õõnestada Euroopa-Atlandi integratsiooni;

J. arvestades, et vaatamata mõningatele institutsioonilistele edusammudele esineb Montenegro majanduse ja avaliku sektori asutuste mitmes sektoris endiselt korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevust;

K. arvestades, et maksundust ja head maksuhaldustava käsitleva ELi *acquis*’ga vastavusse viimine jääb ELiga ühinemise raames finantsstabiilsuse ja usalduse nurgakiviks;

ELiga ühinemise tähtsustamine

1. väljendab heameelt Montenegro pidevate edusammude üle ELiga seotud reformide elluviimisel, mida toetavad laialdane poliitiline pühendumus ja soov viia läbirääkimised lõpule 2026. aasta lõpuks; väljendab heameelt veel kuue läbirääkimispeatüki ajutise sulgemise üle 2025. aastal ja nelja peatüki ajutise sulgemise üle 2026. aastal, mis tähendab, et kokku on neid 16; kordab oma täielikku toetust riigi tulevikule ELis; väljendab heameelt selle üle, et nõukogus loodi Montenegro ühinemislepingu koostamise ajutine töörühm, mis on oluline ja õigeaegne samm Montenegro ELiga ühinemise protsessi viimase etapi edendamisel ja millega kinnitatakse veel kord ELi pühendumust laienemisele;

2. kinnitab veel kord, et Montenegro on ELiga ühinemise protsessis jätkuvalt esirinnas, ning rõhutab, et laienemise tempo ja järjestus peab jätkuvalt sõltuma individuaalsete saavutuste põhimõttest; rõhutab, et edusamme liikmesuse suunas tuleks hinnata rangelt kehtestatud võrdlusaluste objektiivse täitmise alusel; nõuab, et järjepidevatele reformipüüdlustele reageeritaks sama usaldusväärse, prognoositava ja õigeaegse ELi perspektiiviga; rõhutab, et laienemispoliitika terviklikkus põhineb järjepidevusel, õiglusel ja võrdsel kohtlemisel, mis kajastab iga kandidaadi tõendatud valmisoleku taset;

3. väljendab heameelt selle üle, et Montenegro kodanikud toetavad laialdaselt ja järjepidevalt riigi liikumist Euroopa suunas, kusjuures suur enamus kodanikest väljendab usaldust Montenegro tuleviku vastu ELis;

4. julgustab kõiki poliitilisi osalejaid olema jätkuvalt keskendunud, säilitama hoogu ühinemisläbirääkimiste edukaks lõpuleviimiseks ja suurendama oma jõupingutusi vajalike reformide elluviimiseks; rõhutab sellega seoses vajadust poliitilise stabiilsuse ja konstruktiivse erakondadevahelise koostöö järele; rõhutab, et tõelised edusammud sõltuvad vastuvõetud reformide tulemuslikust rakendamisest ja püsivatest ja mõõdetavatest tulemustest õigusriigi valdkonnas, sealhulgas lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemine suurkorruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse juhtumites; julgustab Montenegrot jätkama sulgemiskriteeriumide rakendamist, eelkõige 23. ja 24. peatüki puhul;

5. kutsub kõiki riigiasutusi üles tegutsema institutsioonilise vastutuse vaimus ning tagama, et poliitilised erimeelsused ei lükkaks edasi ELiga seotud reformide vastuvõtmist ja rakendamist; rõhutab, et ELi liikmesuse strateegilise eesmärgi kaitsmine peab jääma erapoolikutest kaalutlustest tähtsamaks ühiseks riiklikuks prioriteediks; nõuab tungivalt, et Montenegro parlament ja valitsus hoiaksid ära selle, et identiteedipoliitika suunaks tähelepanu ELi tegevuskavalt kõrvale või pingestaks suhteid oma naabritega, tagades, et Montenegro jääb kindlalt ELiga ühinemise teele;

6. julgustab Montenegrot kui kõige arenenumat kandidaatriiki jätkama konstruktiivse ja stabiliseeriva rolli täitmist piirkonnas ning näitama juhtimise kaudu, et suveräänsus, kodanikuidentiteet ja Euroopa integratsioon tugevdavad üksteist vastastikku;

7. väljendab heameelt Montenegro vankumatu täieliku kooskõla üle ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, sealhulgas ELi piiravate meetmetega, eelkõige nendega, mis käsitlevad Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, samuti Montenegro põhimõttelise seisukoha üle ÜROs ning osalemise üle ELi kriisiohjamismissioonides ja -operatsioonides ning NATOs ja muudes rahvusvahelistes mitmepoolsetes missioonides, sealhulgas ELi mereväeoperatsioonis ATALANTA, Euroopa Liidu sõjalise abi missioonis Ukraina toetuseks

(EUMAM Ukraine) ja Kosovo rahuvalvejõududes; tunnustab Montenegro parlamendi otsust kiita heaks riigi osalemine EUMAM Ukraine’is; kinnitab veel kord, et Montenegro järjepidev kooskõla ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, sealhulgas Venemaa vastu suunatud piiravate meetmetega, on Montenegro strateegilise suunitluse peamine näitaja; rõhutab, et see peab jääma vankumatuks; rõhutab, et Montenegro poliitiliste esindajate vankumatu pühendumine riigi iseseisvusele ja strateegilisele Euroopa suunale on tehniliste reformide kriteeriumide kõrval endiselt peamine poliitiline kriteerium;

8. väljendab heameelt ELi ja Montenegro julgeoleku- ja kaitsedialoogi üle, sealhulgas struktureeritud teabevahetuse üle julgeoleku- ja kaitsekoostöö, vastupanuvõime üle uute ohtude suhtes ning koostöö üle Ukraina toetamisel;

9. väljendab heameelt Montenegro parlamendi otsuse üle saata oma relvajõudude liikmed EUMAM Ukraine’is osalema, mis annab märku selgest ja vankumatust kooskõlast ELi ja NATO julgeolekuprioriteetidega; tuletab meelde, et Montenegro on ELi peamine liitlane selles piirkonnas; väljendab heameelt Montenegro valitsuse otsuse üle täita lubadus eraldada 2 % SKPst kaitsekulutustele;

10. on jätkuvalt sügavalt mures kolmandate riikide osalejate jätkuva ja süveneva pahatahtliku välissekkumise, destabiliseeriva tegevuse, hübriidohtude ja desinformatsioonikampaaniate pärast Montenegros, mille eesmärk on õõnestada Montenegro demokraatlikke institutsioone, ühiskondlikku ühtekuuluvust ning strateegilist suunatust ELi ja NATO liikmesusele; rõhutab, et selline sekkumine kujutab endast otseseid takistusi õigusriigile, demokraatlikule valitsemistavale ja riikide suveräänsusele; märgib eelkõige Hiina, Venemaa ja Serbia pahatahtlikku mõju;

11. võtab tõsise murega teadmiseks teated, et Serbia presidendi Aleksandar Vučići toetajad reisisid 3. juunil 2026 Tivatisse, et Montenegrot destabiliseerida ning ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumist häirida; märgib lisaks, et mõned asjaga seotud isikud olid varem tuvastatud valitsusmeelsete mobilisatsioonide käigus, nad olid seotud üliõpilaste meeleavalduste mahasurumisega Serbias ning nende kohta on andmeid seoses vägivaldsete kuritegude või väärtegude toimepanemisega; mõistab teravalt hukka Serbia valitseva erakonnaga seotud struktuuride tegevuse, mille eesmärk on destabiliseerida Montenegrot ja õõnestada selle edusamme ELiga ühinemise suunas;

12. nõuab, et EL ja NATO töötaksid välja kohandatud toetuse ja tõhustaksid koostööd Montenegroga, et kehtestada tugevamad meetmed selliste hübriidohtude, välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja varjatud poliitilise rahastamise vastu võitlemiseks ning suurendada ühiskondlikku ja institutsioonilist vastupanuvõimet,

sealhulgas tugevdades küberturvalisust, parandades meediapädevust kõigil haridustasanditel, tagades piisava õpetajakoolituse ja kaasaegsed õpetamisressursid, tugevdades strateegilist kommunikatsiooni, parandades desinformatsioonivastast suutlikkust ja suurendades meediaomandi läbipaistvust; julgustab komisjoni tagama, et Montenegro saaks Euroopa demokraatia kaitsekilbi algatusest täit kasu; nõuab tugevamaid kontrolli- ja usaldusväärsuse tagamise mehhanisme Montenegro julgeoleku- ja luureteenistustes;

13. väljendab muret usuinstitutsioonide poliitilise ärakasutamise pärast väliste osalejate poolt; rõhutab, et usuorganisatsioonid peavad tegutsema läbipaistvalt ja välispoliitilisest mõjust sõltumatult, austades täielikult Montenegro põhiseaduslikku ja ilmalikku raamistikku;

14. nõuab, et EL ja Montenegro jätkaksid ja tugevdaksid märkimisväärselt sihipärast strateegilist kommunikatsiooni laienemise ja ELi liikmesuse eeliste kohta, võttes tihedas koostöös riiklike institutsioonide ja kodanikuühiskonnaga kasutusele ennetavama ja kohalikul tasandil kohandatud käsituse; märgib murega, et viimase Eurobaromeetri eriuuringu kohaselt tunneb ainult 39 % Montenegro kodanikest end EList hästi või väga hästi informeerituna;

15. väljendab heameelt Montenegro parlamendi aktiivse osalemise üle ELi-Montenegro parlamentaarses stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitees;

16. väljendab heameelt 20.–21. septembril 2025 Montenegros Podgoricas toimunud kodanike foorumi „Kodanikud Euroopa Liidu laienemise keskmes“ korraldamise üle;

17. väljendab heameelt Nikšići linna nimetamise üle 2030. aasta Euroopa kultuuripealinnaks ja Podgorica nimetamise üle 2028. aasta Euroopa noortepealinnaks, rõhutades nende rolli noorte kaasamise, innovatsiooni, kultuurivahetuse ning Montenegro ja ELi vaheliste tihedamate sidemete edendamisel;

Demokraatia ja õigusriik

18. rõhutab Montenegro parlamendi tähtsust ühinemisprotsessis ja rõhutab selle keskset rolli demokraatliku vastutuse ning parlamentaarse järelevalve tagamisel; ergutab konstruktiivset dialoogi ning koostööd kogu poliitilise spektri ulatuses, et võtta vastu kvaliteetsed õigusaktid, mis lahendavad või parandavad sisuliselt struktuurseid probleeme ja võimaldavad Montenegrol ühinemisteekonnal edasi liikuda; rõhutab, et tihe koostöö Montenegro valitsuse ja parlamendi vahel on reformide õigeaegseks ja tulemuslikuks rakendamiseks ülioluline; rõhutab, et õigusloomeprotsessi kiirendamine ei tohiks piirata sisulist parlamentaarset arutelu ega opositsiooni rolli, ning nõuab asjakohast tasakaalu reformide tempo ja õigusliku kontrolli kvaliteedi vahel;

19. väljendab heameelt Montenegro valimisseadusesse tehtud muudatuste üle, eelkõige nende üle, mis puudutavad järelevalvet kampaania rahastamise ja meedia üle, valimiste usaldusväärsust, sookvoote valimisnimekirjades ja ühtset kohalikku valimispäeva; nõuab tungivalt, et Montenegro järgiks täielikult ELi standardeid ja rakendaks täielikult kõiki Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo ning riikide korruptsioonivastase ühenduse esitatud täitmata soovitusi, eelkõige seoses erakondade kulutuste läbipaistvusega, sealhulgas erakondade naisorganisatsioonidele eraldatud rahaliste vahendite kasutamisega, internetipõhise poliitreklaamiga, sealhulgas sponsorite avalikustamise ja suunamiskriteeriumidega, ning riigi ressursside kuritarvitamise ennetamisega, valijate registri ajakohastamisega ja elukoha registreerimisega; tuletab meelde, et seda tuleks teha läbipaistva ja kaasava konsultatsiooniprotsessi kaudu kõigi asjaomaste sidusrühmadega; kutsub Montenegro ametivõime üles valimiste eel süstemaatiliselt kaitsma valimiste teabekeskkonda, luues kiired koostöökanalid valimiste korraldajate, meediat reguleeriva asutuse ja pädevate asutuste vahel, et avastada koordineeritud desinformatsiooni ja ebaseaduslikku sekkumist ning sellele reageerida, austades samal ajal täielikult väljendusvabadust;

20. väljendab heameelt selle üle, et Montenegro on lisatud komisjoni 2025. aasta õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse;

21. nõuab kohtunike kiiremat ametisse nimetamist, kasutades tulemuspõhiseid ja läbipaistvaid menetlusi, mis on vabad poliitilisest mõjust ning põhinevad eksperditeadmistel ja usaldusväärsusel ning mille puhul ei esine viivitusi menetlusaegades, sealhulgas ametisse nimetamine konstitutsioonikohtusse ning kohtu- ja prokuratuurinõukogudesse, mis on täielikult kooskõlas sulgemiskriteeriumide nõuetega; rõhutab täielikult toimiva konstitutsioonikohtu olulist rolli õiguskorra ja valimisraamistiku stabiilsuse tagamisel; on tõsiselt mures jätkuvate viivituste pärast konstitutsioonikohtu kohtuniku ametisse nimetamisel, mis võivad kahjustada õigusriigi ja ELi integratsiooni kaitsmise ühe peamise institutsiooni täielikku toimimist;

22. nõuab tungivalt, et Montenegro viiks oma õigusraamistiku veelgi rohkem vastavusse kohtusüsteemi sõltumatust, vastutust, erapooletust, usaldusväärsust ja professionaalsust käsitleva ELi *acquis*’ ja Euroopa standarditega ning rakendaks täitmata soovitusi; nõuab kohtusüsteemi suuremat tõhusust, sealhulgas kohtuasjade kuhjumise vähendamist, eelkõige korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse juhtumite puhul, mis on väga oluline üldsuse usalduse suurendamiseks ja ELi liikmesuse tingimuste täitmiseks; tuletab meelde, et sulgemiskriteeriumide täitmiseks on vaja praktikas tõendatud tulemusi, sealhulgas paremaid töötingimusi, piisavat personali ja toimivat kohtuasjade haldamist, kuna püsivad struktuursed puudused mõjutavad jätkuvalt kohtusüsteemi tõhusust; väljendab heameelt meetmete üle, mille eesmärk on suurendada

kohtunikukarjääri atraktiivsust; nõuab, et võetaks vastu Montenegro seadus palkade ja muude õiguste kohta, mis on seotud kohtu- ja konstitutsioonikohtu ülesannete täitmisega, et tagada kohtunikele ja prokuröridele piisavad, stabiilsed ja prognoositavad palgad ja töötingimused, mis on nende sõltumatuse ja kohtusüsteemi nõuetekohase toimimise olulised tagatised;

23. märgib, et kodanikuühiskonna õiguseksperdid on väljendanud tõsist muret prokuratuurinõukogu käsitlevate valitsuse muudatusettepanekute projektide sisu pärast, väites, et need ei tugevda sisuliselt prokuratuurinõukogu sõltumatust ja võivad isegi raskendada tõeliselt sõltumatu liikmesuse tagamist prokuratuurinõukogus; võtab murega teadmiseks siseasjade seaduse ja riikliku julgeolekuameti seaduse muudatuste vastuvõtmise, hoolimata opositsiooni ja kodanikuühiskonna tugevast kriitikast; nõuab tungivalt läbipaistvaid menetlusi ning tõelist koostööd ja konsulteerimist kõigi asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas opositsiooni, õigusekspertide ja komisjoniga, eelkõige kõigi ELi integratsiooniprotsessiga seotud õigusaktide puhul;

24. mõistab teravalt hukka sagedase poliitilise ja avaliku surve kohtunikele ja prokuröridele ning kutsub pädevaid institutsioone üles reageerima kiiresti ja tulemuslikult, et kaitsta nende sõltumatust ja usaldusväärsust;

25. nõuab, et veelgi parandataks tulemusi suurkorruptsiooni juhtumite uurimisel ja nende eest süüdistuste esitamisel, sealhulgas varade konfiskeerimisel; nõuab tungivalt, et Montenegro tõhustaks suurkorruptsiooni ennetavat uurimist ja selle eest vastutusele võtmist ning tugevdaks kohtuasutuste ja korruptsioonivastaste asutuste suutlikkust ja tulemuslikkust; märgib, et korruptsiooni ennetamise amet tegutseb jätkuvalt juhtimislünkade, piiratud töötajate ja ebapiisava rahalise sõltumatusega, mis piirab selle üldist mõju, ning nõuab meetmeid, et tagada ameti täielik tegevuslik, rahaline ja funktsionaalne sõltumatus kooskõlas Euroopa standarditega; nõuab korruptsioonivastases võitluses edasist vastavusseviimist ELi *acquis*’ ja ELi standarditega ning nõuab tungivalt, et Montenegro tegeleks kõigi selle valdkonna täitmata soovitustega;

26. nõuab terviklikku usaldusväärsuse poliitikat, et kaitsta õiguskaitseasutusi ja kohtusüsteemi korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse eest; nõuab, et loodaks distsiplinaarmehhanismid ning tugevamad ja tõhusamad eetilise vastutuse mehhanismid, eelkõige juhtudel, kui varasid ei deklareerita, et tagada praktikas sisuline ja tulemuslik vastutus; väljendab heameelt edusammude üle sellistes valdkondades nagu lobitöö reguleerimine, rikkumisest teatajate kaitse ja riigihangete läbipaistvus, mis näitavad, et sihipärased ja nõuetekohaselt rakendatud reformid võivad anda käegakatsutavaid tulemusi;

27. nõuab tungivalt, et Montenegro suurendaks raskete ja organiseeritud kuritegude eest süüdistuste esitamise ja kohtumenetluste tõhusust, et saavutada häid tulemusi lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel ja varade konfiskeerimisel; märgib, et Montenegro on rahapesuvastase võitluse valdkonnas teinud märkimisväärseid edusamme oma rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase raamistiku parandamisel ning ELi sanktsioonide rakendamisel;

28. väljendab heameelt Montenegro jätkuva koostöö üle Frontexi, Europoli, Eurojusti ja Euroopa Liidu Õiguskaitsekolituse Ametiga piiriülese kuritegevuse, sealhulgas relva-, uimasti- ja inimkaubanduse vastases võitluses ning terrorismi ja äärmusluse vastases võitluses; rõhutab vajadust tugevdada koostööd uimastitevastases võitluses;

29. kordab üleskutset Montenegrole viia oma viisapoliitika täielikult kooskõlla ELi viisapoliitikaga, eelkõige julgeolekuohtu kujutavate riikide osas; võtab teadmiseks Montenegro valitsuse otsuse eemaldada 2025. aastal oma viisavabade riikide nimekirjast mitu riiki; tuletab meelde, et see on 24. peatüki kohane sulgemiskriteeriumi nõue;

30. rõhutab läbipaistva ja vastutustundliku avaliku halduse, suurema haldussuutlikkuse ning professionaalse ja tulemuspõhise avaliku teenistuse tähtsust; märgib murega, et jätkuv ulatuslik töölevõtmine avalikus halduses ilma läbipaistvate kriteeriumide ja selgete vajaduste hindamisteta õõnestab tulemuspõhise värbamise ja professionaalsuse põhimõtteid; nõuab kõrgemate ametnike ametisse nimetamise edasist depolitiseerimist ja selgete tulemuspõhiste hindamismehhanismide kasutuselevõttu ja ekspertiisi jätkumist;

Põhivabadused ja inimõigused

31. peab kahetsusväärseks asjaolu, et rahvuslikud vähemused, haavatavad rühmad, sealhulgas romad ja egiptlased, puuetega inimesed ja LGBTIQ+ kogukonna liikmed, kogevad Montenegros endiselt diskrimineerimist, vaenukõnet, eelkõige internetis, ja vaenukuritegusid; väljendab heameelt võrdõiguslikkuse kaitse ja diskrimineerimiskeelu seaduse hiljutise vastuvõtmise üle; nõuab etniliste kogukondade võrdse kohtlemise jõulisemat rakendamist, tagades, et kõigile etnilistele, usulistele ja sotsiaalsetele rühmadele on tagatud võrdsed õigused ja võimalused ning et nad saavad täiel määral ja tegelikult sotsiaalses, poliitilises ja majanduslikus elus osaleda; tunnistab, et vähemuste õiguste kaitsmine on sotsiaalse ühtekuuluvuse, demokraatliku valitsemistava ja Euroopa väärtuste kaitsmise alus; nõuab tungivalt, et Montenegro võtaks kõigis ühiskonnasektorites diskrimineerimise vältimiseks ja kaasamise edendamiseks vastu terviklikud õigusaktid ja poliitika ning jõustaks neid;

32. kutsub Montenegrot üles täielikult rakendama registreeritud kooselu seadust;

33. kutsub Montenegrot üles rakendama puuetega inimeste deinstitutsionaliseerimise strateegiat ning tugevat lastekaitsesüsteemi, mis põhineb kogukonnapõhisel hooldusel;

34. tunnistab Montenegro ühiskonna paljurahvuselist olemust ning nõuab kohalike kogukondade ja rahvusvähemuste kõigi keelte, traditsioonide ja kultuuripärandi suuremat austamist; kutsub Montenegrot üles tugevdama jõupingutusi, et tagada vähemuskeelte mittediskrimineeriv kasutamine hariduses ning riigi- ja kohalike väljaannete selleks ettenähtud avaldamisruumis; nõuab Kotori lahe paljurahvuselise identiteedi austamist, eelkõige tunnustades horvaatia kogukonna kultuuripärandit; väljendab sügavat muret UNESCO Kotori lahes käimasolevate ulatuslike ehitustööde pärast, mis mõjutavad pärandi säilitamist ja loodusobjekti kaitset, ning nõuab Miločeri pargi õiguskaitse lõpuleviimist;

35. märgib vajadust identiteediga seotud arutelude tundliku ja kaasava käsitlemise järele, et vältida polariseerumist ja saavutada laialdane konsensus küsimustes, mis on Montenegro sõltumatuse, suveräänsuse ja Euroopa suunas liikumise seisukohast otsustava tähtsusega; kordab oma muret katsete pärast muuta Montenegro kodakondsuse seadust riigi parlamendis, et võimaldada topeltkodakondsuse saamist, millel võivad olla tõsised ja pikaajalised tagajärjed riigi otsustusprotsessile ja identiteedile; julgustab ametivõime jätkama konsulteerimist ja koordineerimist ELiga õigusaktide võimalike muudatuste üle, et tagada nende täielik kooskõla ELi õigustiku ja rahvusvaheliste standarditega ning põhiõiguste austamine;

36. mõistab hukka mis tahes vaenukõne, sealhulgas internetis, ja vaenukuriteod; väljendab heameelt rassismi ja vaenukõne eest vastutusele võtmise arvu suurenemise üle, kuid väljendab muret ebapiisavate meetmete pärast kõnede, avalike teadaannete või sümboolsete tegude vastu, millega ülistatakse sõjakurjategijaid või kujundatakse ümber ajaloolisi fakte; julgustab Montenegrot tõhustama oma institutsioonilist reageerimist vaenukõnele, tagama tulemusliku uurimise ja süüdistuse esitamise ning viima oma õigusaktid täielikult vastavusse ELi *acquis*'ga;

37. nõuab tungivalt, et Montenegro tagaks oma põhiõiguste raamistike toimiva kohaldamise, sealhulgas õiguskaitse kättesaadavuse ja haavatavate isikute kaitse, ning rakendaks kõiki rahvusvaheliste seireasutuste soovitusi;

38. rõhutab vajadust tegeleda naiste, eelkõige vähemusrühmadesse kuuluvate naiste diskrimineerimise probleemiga; väljendab muret lapsega sõlmitud abielude pärast, mis mõjutavad ebaproportsionaalselt Montenegro roma ja egiptlaste kogukondade

tüdrukuid; peab kahetsusväärseks, et sooline vägivald ja ohvrit süüdistavad hoiakud ning sooline vaenukõne ja desinformatsioon on laialt levinud, sealhulgas internetis, eelkõige naiste vastu avalikus ja poliitilises elus; nõuab tungivalt, et Montenegro rahastaks, eraldaks, koordineeriks ja jõustaks piisavalt oma soolise võrdõiguslikkuse raamistikku; nõuab, et asjaomased ametiasutused säilitaksid suurema valvsuse ja looksid tugisüsteemid soolise ja koduvägivalla ohvritele; nõuab paremat andmete kogumist kodu- ja soolise vägivalla, sissetulekute ja palkade, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse kohta; kutsub Montenegro ametivõime üles tagama naiste suurema poliitikas osalemise;

39. võtab teadmiseks Montenegro nulltolerantsi poliitika ajakirjanike vastu suunatud vägivalla suhtes ning mõistab hukka ametiisikute ja erakondade hirmutamise ning kõik meedia ja kodanikuühiskonna esindajate, eelkõige meedias töötavate naiste ja inimõiguste kaitsjate vastu suunatud tugevad verbaalsed rünnakud; väljendab muret mitteametlike kohtukutsete ja uurivate intervjuude kasutamise pärast ajakirjanike, kolumnistide ja kodanikuühiskonna osalejate vastu, kes kritiseerivad riigiametnikke; nõuab seaduse kiiret ja tulemuslikku jõustamist ning toimivat kohtulikku kaitset, seades prioriteediks uurimiste läbiviimise ning lahendamata juhtumite, näiteks Duško Jovanovići mõrvade täieliku ja tulemusliku järelmeetmete võtmise, samuti hoiatavad sanktsioonid; märgib, et Montenegro õigussüsteemis puudub üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide kindlaksmääramise ja tagasilükkamise konkreetne määratlus või kiirendatud menetlus, ning nõuab selliste mehhanismide loomist;

40. rõhutab vaba ja pluralistliku meedia keskset rolli demokraatliku ühiskonna tugisambana; tuletab meelde, et avalik-õigusliku ringhäälingu ja meediat reguleeriva asutuse sõltumatuse tagamine jääb 23. peatüki võrdlusaluseks; rõhutab, kui oluline on tagada meedia täielik omand ja rahastamise läbipaistvus, sealhulgas veebiväljaannete jaoks; väljendab heameelt selle üle, et hiljuti nimetati ametisse audiovisuaalmeedia teenuste ameti nõukogu liikmed, ning rõhutab, et amet peab saama tegutseda sõltumatult ja ilma poliitilise mõjuta; väljendab muret jätkuva poliitilise mõju pärast avalik-õiguslikule ringhäälinguorganisatsioonile ning kutsub ametivõime üles austama kohtumenetlusi, taastama seaduslikkuse ning tagama ringhäälinguorganisatsiooni institutsioonilise ja toimetusliku sõltumatuse; kutsub Montenegrot üles viima oma meediaalased õigusaktid kooskõlla Euroopa meediavabaduse määrusega[4] ning suurendama vastupanuvõimet välismõjule ja desinformatsioonile; nõuab meedia omandistruktuuride ja

---

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus), (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

välisrahastamisallikate täielikku läbipaistvust, eriti kui need on seotud poliitiliste osalejate või välisriikide huvidega, et vältida varjatud välismõju Montenegro avalikule arutelule;

41. väljendab heameelt Montenegro elujõulise ja konstruktiivse kodanikuühiskonna üle, mis mängib reformiprotsessis väga olulist ja positiivset rolli; nõuab kodanikuühiskonna sisulist kaasamist poliitika kujundamisse, sealhulgas tagades süstemaatilisema kaasamise ja õigeaegse juurdepääsu asjakohasele teabele; nõuab tungivalt, et ametiasutused tagaksid, et ELiga ühinemisega seotud õigusloomes ei mindaks mööda avaliku konsultatsiooni nõuetest ja kehtestatud osalusjuhtimise standarditest; nõuab, et pärast pikka katkestust jätkataks valitsuse ja valitsusväliste organisatsioonide koostöönõukogu tööd, et luua koostöösuhteid ja kaasata kodanikuühiskond tõeliselt läbipaistvasse õigusloomeprotsessi juba varasest etapist alates;

42. nõuab tungivalt, et Montenegro rakendaks täielikult kõiki piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee soovitusi; võtab murega teadmiseks piinamist ja avalduste sundimist käsitlevate kaebuste arvu suurenemise, kohtuasjade kuhjumise ning selliste kaitsemeetmete piiratud kasutamise nagu ülekuulamiste audiovisuaalne salvestamine; peab kahetsusväärseks ebajärjekindlaid peatamisi ja distsiplinaarmeetmeid ning leebeid karistusi politsei väärkohtlemise korral ning nõuab kiiret, tulemuslikku ja erapooletut uurimist;

Leppimine ja heanaaberlikud suhted

43. väljendab heameelt selle üle, et Montenegro võõrustas 5. juunil 2026 Tivatis ELi ja Lääne-Balkani riikide tippkohtumist, mis on oluline platvorm piirkondliku koostöö tugevdamiseks, ühinemiskava edendamiseks, majandusliku integratsiooni tõhustamiseks ja ühiste probleemide lahendamiseks;

44. rõhutab heanaaberlike suhete ja piirkondliku koostöö keskset rolli laienemisprotsessis; tuletab meelde, et heanaaberlikud suhted on ELi läbirääkimisraamistiku kohaselt üks peamisi kriteeriume Montenegro ühinemisprotsessi edusammude hindamiseks; nõuab vastastikuse austuse vaimus konstruktiivseid lahendusi lahendamata kahepoolsetele küsimustele, seades prioriteediks kodanike huvid; tuletab meelde, et lahendamata kahepoolsete ja piirkondlike vaidluste kasutamist kandidaatriikide ühinemisprotsesside blokeerimiseks tuleks vältida; väljendab heameelt Horvaatia ja Montenegro vaheliste kahepoolsete konsultatsioonide üle, mis on konstruktiivne mehhanism lahendamata küsimuste lahendamiseks ja usalduse suurendamiseks;

45. tunnustab Montenegrot järjepidevate edusammude eest sõjakuritegude juhtumite riigisisesel käsitlemisel; märgib siiski, et alates 2024. aasta juunist ei ole eriprokuratuur algatanud

sõjakuritegude juhtumites uusi uurimisi ega esitanud süüdistusi ning et juhtimisvastutuse osas ei ole edusamme tehtud; rõhutab vajadust intensiivistada jõupingutusi ning jätkata usaldusväärsete ja püsivate tulemuste saavutamist sõjakuritegude tulemuslikul uurimisel, nende eest süüdistuste esitamisel ja nende üle kohtumõistmisel, sealhulgas kõrgetasemeliste juhtumite puhul, kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja standarditega; rõhutab sellega seoses arhiividele juurdepääsu tähtsust;

46. julgustab Montenegrot jätkama ennetavat käsitust, et tagada ohvritele juurdepääs õigusemõistmisele ja mõjusad hüvitised, sealhulgas institutsiooniline toetus, mis hõlmab piisava ja õiglase hüvitise tagamist kõigile isikutele, kes olid 1990. aastatel Montenegro laagrites sõjavangid; väljendab heameelt piirkondliku koostöö üle nendes küsimustes ning nõuab täielikku koostööd piirkonnas ja ELi liikmesriikidega, sealhulgas tõendite vahetamist ja teadmata kadunud isikute saatuse selgitamist; väljendab heameelt selle üle, et Montenegros vahistati Horvaatia taotlusel isik, kes mõisteti tagaselja süüdi sõjavangide vastu toime pandud sõjakuritegudes, ning tunnustab mõlema riigi pädevate asutuste koostööd selles juhtumis;

47. kordab oma muret teatavate poliitiliste osalejate poliitilise revisionismi väljenduste pärast, mis õõnestavad vastutust ja süvendavad ühiskondlikke lõhesid; mõistab teravalt hukka sõjakurjategijate ülistamise ja sõjakuritegude avaliku eitamise;

48. väljendab muret piirkonna poliitiliste kontseptsioonide ja narratiivide pärast, millega toetatakse piiriülest ühendamist või etnilisel identiteedil põhinevat koordineerimist, sealhulgas nn Serbia maailma, ning mis seavad kahtluse alla naaberriikide suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse; kutsub kõiki piirkondlikke osalejaid üles austama Montenegro sõltumatust ja hoiduma sekkumisest riigi siseasjadesse; rõhutab, et sellised narratiivid on vastuolus heanaaberlike suhete põhimõtete ja ELiga ühinemise protsessiga; rõhutab, et Lääne-Balkani riikide tulevik seisneb ELiga integreerumises, mitte konkureerivates geopoliitilistes mõjusfäärides;

49. kordab oma üleskutset avada endiseid Jugoslaavia vabariike puudutavad arhiivid ning anda juurdepääs endise Jugoslaavia salateenistuse ja Jugoslaavia rahvaarmee salateenistuse toimikutele, et võimaldada kommunistliku ajastu kuritegude põhjalikku uurimist ja käsitlemist;

50. nõuab lahendamata omandiküsimuste lahendamist; rõhutab, et lahendamata omandiõigustega seotud küsimuste lahendamine, sealhulgas tagastamine, on oluline Montenegro 23. peatükist tulenevate kohustuste täitmiseks ja jääb peamiseks võrdlusaluseks põhiõiguste üle peetavate läbirääkimiste lõpuleviimisel;

Sotsiaalmajanduslikud reformid

51. väljendab heameelt Montenegro osalemise üle ELi Lääne-Balkani majanduskasvu kavas; tunnustab riigi edusamme reformikava rakendamisel, millest on välja makstud 18 miljonit eurot, ning ergutab edasist rakendamist; rõhutab mõõdetavate ja püsivate tulemuste tähtsust reformide rakendamisel, eelkõige õigusriigi ja riigi rahanduse juhtimise valdkonnas;

52. julgustab Montenegrot jätkuvalt kasutama täielikult ja tulemuslikult ära kõiki talle eraldatud ELi rahalisi vahendeid, sealhulgas parandades haldussuutlikkust, kiirendades programmitööd ja lepingute sõlmimist ning parandades koordineerimist; rõhutab sidusrühmade, sealhulgas kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ühenduste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna ulatusliku ja sisulise kaasamise tähtsust kõigis etappides, sealhulgas reformimeetmete kavandamisel, projektide rakendamisel ja tulemuste jälgimisel; tuletab meelde ELi rahalise toetuse tingimuslikkust, mille kohaselt sõltub rahastamine käegakatsutavate edusammude tegemisest reformide elluviimisel ja õigusriigi austamisest;

53. väljendab heameelt Montenegro operatiivse osalemise üle ühtses euromaksete piirkonnas (SEPA), mis on oluline samm ELiga tihedama finantsintegratsiooni ning kodanike ja ettevõtjate väiksemate tehingukulude saavutamise suunas; võtab teadmiseks esialgsed järeldused, mis näitavad tehingukulude märkimisväärset kokkuhoidu alates SEPA kasutuselevõtust 2025. aasta oktoobris;

54. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle alustada läbirääkimisi Lääne-Balkani partneritega, sealhulgas Montenegroga, et laiendada ELi „rändle nagu kodus“ režiimi, võimaldades seeläbi kodanikel ja ettevõtjatel saada kasu sujuvast riigisisese hinnaga mobiilsest ühenduvusest kogu ELis ja Lääne-Balkanil, edendades inimestevahelisi kontakte, tugevdades majandussidemeid, toetades haridusvahetusi ja hõlbustades turismi; rõhutab, et see algatus on konkreetne samm ühinemiseelse integratsiooni süvendamise suunas, toetab piiriüleseid sotsiaalseid ja majanduslikke sidemeid ning toob kodanikele käegakatsutavat kasu aegsasti enne ELi täisliikmeks saamist; väljendab heameelt nõukogu loa üle alustada läbirääkimisi „rändle nagu kodus“ režiimi laiendamiseks Lääne-Balkani partneritele ning nõuab nende partneritega kahepoolsete lepingute õigeaegset sõlmimist;

55. võtab teadmiseks Montenegro majanduskasvu ja nõuab tungivalt, et Montenegro jätkaks eelarvedistsipliini, struktuurireforme, paremat juhtimist ning konkurentsivõime, erasektori kasvu, välisinvesteeringute ning sotsiaalse ja majandusliku arengu edendamiseks vajalikke meetmeid; julgustab Montenegrot viima tolli-, sotsiaal- ja maksupoliitika vastavusse ELi standarditega, sealhulgas läbipaistvuse ja maksualase teabe tulemusliku vahetamisega, et teha

edusamme 16. peatüki alusel; kutsub Montenegrot üles viima oma õigusaktid vastavusse välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute ELi raamistikuga, eelkõige sellistes strateegilistes sektorites nagu energeetika, telekommunikatsioon, elutähtis taristu ja meedia, et vältida strateegilist sõltuvust ning kaitsta elutähtsat taristut ja peamisi majandussektoreid; väljendab heameelt ELi ja Montenegro esimese investeerimiskonverentsi üle, mis on tugev signaal majandussidemete süvendamisest;

56. kutsub Montenegrot üles hoogustama avalike teenuste digitaliseerimist ja tõhustama ettevõtlusega seotud kutseõpet; rõhutab, et kõigis digisüsteemides tuleb tagada kodanike isikuandmete ja tundlike andmete kaitse; väljendab heameelt üleskutsete üle integreerida kõik Lääne-Balkani riigid ELi digitaalsele ühtsele turule enne ELi liikmeks saamist;

57. nõuab tungivalt, et Montenegro tõhustaks võitlust korruptsiooni vastu riigihangetes, tugevdades õigusraamistikku ja parandades rikkumiste avastamist, ning kutsub Montenegrot üles tagama, et kõik valitsustevahelised kokkulepped oleksid täielikult kooskõlas ELi eeskirjade ja põhimõtetega;

Energeetika, keskkond ja ühendatus

58. nõuab tungivalt, et Montenegro suurendaks jõupingutusi kestliku ja rohepöörde saavutamiseks ning võtaks lõpuks vastu oma riikliku energia- ja kliimakava ja rakendaks seda; rõhutab energiajulgeoleku, energiavarustuse mitmekesistamise, välistest osalejatest strateegilise sõltuvuse vähendamise ning piirkondliku ja Euroopa energiaturu täieliku integreerimise tähtsust; nõuab täielikku vastavusse viimist elektrienergia integreerimise paketiga ja tugevamaid energiatõhususe meetmeid; nõuab vastavusse viimist ELi varustuskindluse standarditega ja läbipaistvaid hankemenetlusi;

59. kutsub Montenegrot üles suurendama jõupingutusi 27. peatüki sulgemiskriteeriumide täitmiseks ning kiirendama õigusaktide vastavusse viimist ELi keskkonnaalase *acquis*`ga ja selle tulemuslikku rakendamist kõigis asjaomastes sektorites, sealhulgas õhukvaliteedi, vee, looduskaitse, jäätmekäitluse, tööstussaaste ja kliimamuutuste valdkonnas, ning võtma vastu õhukvaliteedi ja looduskaitse strateegiad ja tegevuskavad ning kohalikud jäätmekäitluskavad; väljendab heameelt asjaolu üle, et Montenegro on ühinenud ELi programmiga LIFE; kutsub kõiki osalisi üles jõudma Zeta valla reoveepuhasti osas kokkuleppele viisil, mis võtab arvesse nii vajadust puhasti ehitamiseks kui ka kohaliku elanikkonna muresid;

60. kutsub Montenegrot üles kaitsma suure elurikkusega alasid, sealhulgas Emeraldi alasid ja tulevase Natura 2000 alaks määramisega alasid, tagades nende õiguskaitse ja kooskõla asjakohaste ELi direktiividega; kutsub Montenegrot üles oluliselt

kiirendama Natura 2000 võrgustiku loomist ja rakendamist täielikus kooskõlas ELi *acquis*`ga, tagades, et kaitsealade identifitseerimine, määramine ja haldamine põhineb usaldusväärsetel teaduslikel kriteeriumidel ja läbipaistvatel avalikel konsultatsioonidel; nõuab loomade heaolu käsitlevate õigusaktide jõulisemat jõustamist;

61. kutsub Montenegrot üles suurendama oma haldus- ja kontrollisuutlikkust riiklikul ja kohalikul tasandil ning parandama institutsioonidevahelist koordineerimist ja otsuste tegemist taristuprojektide kohta, sealhulgas kehtestama toimiva koordineerimise strateegiliste keskkonnamõju hindamiste, keskkonnamõju hindamiste ja asjakohaste hindamismenetluste vahel; kutsub Montenegrot üles minema oma transpordipoliitikas üle säästvale ja arukale liikuvusele;

62. rõhutab piirkondliku transpordi- ja energiaühenduvuse tähtsust Lääne-Balkani majandusarengu ja stabiilsuse põhielemendina ning nõuab projekte, mis süvendavad integratsiooni ELi liikmesriikidega; väljendab muret Lääne-Balkani riikide elukutseliste sõidukijuhtide hiljutiste blokaadide pärast Schengeni ala piiriületuspunktides seoses ELi sisenemise ja EList lahkumise süsteemi rakendamisega alates 2025. aasta oktoobrist; rõhutab, et pikaajalised häired võivad negatiivselt mõjutada ELi ja Montenegro tarneahelaid, kaubavooge ja majandussuhteid; kutsub komisjoni üles hindama tihedas koostöös liikmesriikidega võimalikke pragmaatilisi ja õiguslikult usaldusväärseid lahendusi, mis tasakaalustavad transpordisektori tegelikku tegevust vajadusega säilitada Schengeni *acquis*' terviklikkus, tagades asjakohased kaitsemeetmed ja vältides mis tahes kuritarvitamist;

o
o o

63. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Montenegro presidendile, valitsusele ja parlamendile ning tõlkida see montenegro keelde ja edastada Montenegro presidendile, valitsusele ja parlamendile.